

For HRP handler klimatilpasning om å ligge i forkant

Når ekstremvær truer liv og verdier, gjelder det å handle før krisen inntreffer. HRP har utviklet en metodikk som kombinerer lokalkunnskap, digitale simuleringer og tiltak som virker.

Øivind Breen
Seniorrådgiver
HRP

Jonas Foss
Blakstad
Fagdirektør
utredning og analyse
HRP

Klimatilpasning handler om å ligge i forkant av mulige hendelser og gjøre noe med det. For å ligge i forkant og gjøre riktige tiltak, kombinerer vi erfaring, lokal ekspertise og ny programvare for hydrodynamiske beregninger og simulerer sannsynlige hendelser, samt tiltak. Det sier Øivind Breen, prosjektleder for gruppen som etablerer et klimatilpasningskonsept i rådgivningsselskapet HRP.

– Dessverre ser vi ofte at det må skje en dramatisk hendelse før det tas affære. Vi kan vel alle være enige om at noe av den mest meningsløse ressursbruk er å bruke ressurser på skader som kunne vært unngått.

Hendelsene Breen sikter til, er hendelser som er faglig forankret i den såkalte EU-taksonomien, et klassifiserings-system som definerer hva som er økonomisk bærekraftige aktiviteter.

– EU-taksonomien peker på en rekke hendelser som ekstremnedbør, flom, skred og tørke som vesentlige klimarisikoer. Den gir et rammeverk for hva vi må klimatilpasse oss mot, og setter krav til hvordan slike risikoer skal vurderes og håndteres, tilføyer Jonas Foss Blakstad som er fagdirektør utredning og analyse i HRP.

Tre faser og ny programvare

Klimatilpasningskonseptet som HRP tilbyr over hele landet består av tre hovedfaser; analysefasen, gjennomføringsfasen og beredskap og krisehåndtering. Blakstad og Breen understreker at det aller viktigste er selve analysefasen.

– Vi starter alltid med å kartlegge hvor det kan oppstå hendelser, og hvor stor risikoen er. Altså hvor sannsynlig det er at noe skjer, og hvilke konsekvenser det kan få. Tiltak bør settes inn der både sannsynlighet og konsekvens er høy. Der risikoen er lavere, men fortsatt til stede, bør det vurderes tiltak. Og der hvor det er lite sannsynlig at noe skjer og konsekvensene er begrensede, kan man ofte avvente. Dette handler om å bruke samfunnets ressurser på en best mulig måte. Der risikoen er høyest – enten på grunn av

frekvens eller alvorlighet – er det også mest lønnsomt å sette inn tiltak, forklarer Blakstad.

Analysefasen er avgjørende for å sikre riktige beslutninger om tiltak. Eksisterende data, lokal kunnskap og ekspertise samt HRP sin erfaring fra lignende situasjoner kombineres med ny programvare for hydrodynamiske beregninger. Prioriterte områder kan gis større detaljering gjennom datafangst med droner som gir en oppløsning man ikke finner i offentlige kart.

– Før i tiden brukte man lokalkunnskap for å klimatilpasse hus og veier – setre ble for eksempel lagt i ly for nordavinden, gjerne på steder uten mye kveldssol. Folk visste hvor vannet tok veien ved store nedbørsmengder. I dag har været endret seg, og vannet finner ofte nye veier. Likevel kan lokal kunnskap fortsatt være avgjørende for å forstå hvor vannet vil kunne havne, fortsetter Foss Blakstad.

– Vi understreker at tiltaksanalyse og datasimulering ikke er et rent skrivebordsstudie. HRP bygger på en praktisk tilnærming og i studiet av mulige tiltak tilfører våre erfarne prosjekt- og byggeledere særdeles viktig kompetanse for å sikre at vi simulerer realistiske og ikke teoretiske tiltak, sier Breen.

Store samfunnsøkonomiske gevinster

Å ha oversikt over hvilke tiltak som trengs for å beskytte mot både 200- og 1 000-årsflom, er avgjørende for å sikre samfunnet.

– Å beskytte liv, bygg og samfunnsfunksjoner mot konsekvenser av ekstreme hendelser grunnet vær og klimaendringer er rett og slett god samfunnsøkonomi og riktig ressursbruk, sier Breen.

Det handler ikke bare om beredskap, men også om smart ressursbruk – riktige tiltak kan forhindre avbrudd i verdiskapning, kommunale tjenester og i folks hverdag. Uten eksempelvis manglende flomsikring, kan et utviklingsområde havne i byggestoppsområder, forsikringskostnader øker, eller nasjonale myndigheter griper inn. Resultatet kan bli at kommunens vekst og utvikling stopper opp.

Flomvollen i Bismo i Skjåk kommune er et konkret klimatilpasningstiltak som ble etablert etter en alvorlig flomhendelse.

ALLE FOTO: HRP

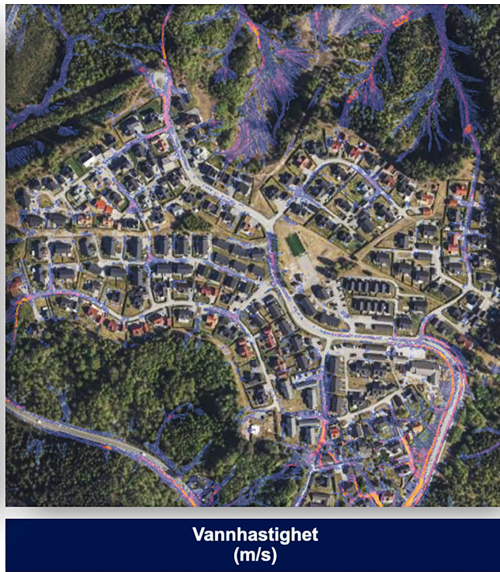
Fagdirektør infrastruktur
Karianne Heimdal,
Byggeleder **Hans Arne Henriksen**
og Direktør energi, miljø og bærekraft
Øystein Dale, i diskusjon under arbeidet med HRP Klimatilpasning.

HERFOTO: HRP

Teamet fra HRP Otta, Jan Erik Sandum, Morten Sportstøl Varpestuen, Filip Storødegård Knør og Martin Svendsen, under åpningen av Norges største flomvoll ved Bismo i Skjåk kommune.

HRP tar i bruk ny teknologi for simulering av overvann og konsekvenser av forskjellige tiltak som også vurderes på plassen av lokale eksperter og HRP prosjektledere.

I 2018 gikk Ottavassdraget kraftig over sine bredder og vokste så stor at elva fant traseer tvers gjennom Bismo-bebyggelsen. Det forårsaket omfattende materielle skader. Tettstedet ble delvis satt under vann, og blant annet det lokale sykehjemmet ble vurdert som utsatt. Som et svar på hendelsen ble det bygget en omfattende flomvoll – Norges største – som beskytter området mot fremtidige ekstremflommer. Vollen er dimensjonert til å motstå en såkalt 200-årsflom generelt i området, og en 1000-årsflom for sykehjemmets del.

– Prisen i Bismo var rundt 150 millioner, det er mye penger, men samtidig kan investeringen være samfunnsøkonomisk lønnsom allerede ved første flom. Vi våger å påstå at klimatilpasningstiltak er ekstremt lønnsomme investeringer. Både nødvendige og lønnsomme, sier Breen.

Lovpålagte oppgaver

Kommunene er lovpålagt å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) for å kartlegge hvilke farer og uønskede hendelser som kan true liv, helse, miljø og eiendom. Analysene er grunnlaget for målrettet forebygging og

bedre beredskap – og er et viktig verktøy for å ruste lokalsamfunn mot klimaendringer og ekstremvær.

– Vår klare anbefaling til kommunene er å ta frem og oppdatere ROS-analysene – basert på oppdaterte og digitale offentlige data og kombinere dette med lokal innsikt, data og ekspertkunnskap fra aktører som HRP. Vi er representert 26 steder i Norge, og har derfor førstehåndskunnskap om forholdene i store deler av landet, sier Blakstad. Breen tilføyer:

– Å sikre bygda, sikre nærmiljøet, sikre livskvaliteten og tryggheten til innbyggerne er selvsagt alle kommuner opptatt av. Selv om man har gjort tiltak, må man fortsatt drive med beredskapsøvelser og være sikker på at man er klar hvis det skulle skje noe. For selv om overvann er simulert, så er det en risiko at ekstremt vær gir uventede konsekvenser. Da må man være best mulig forberedt og være klar til å løse problemet når det oppstår. I HRP sitt konsept for klimatilpasning inkluderer derfor krisehåndtering og beredskap. Vi vil hjelpe kommunene til å være klare til innsats hvis det trengs. Men det beste er jo å være i forkant, avslutter Breen. ■

DETTE ER HRP:

- HRP er et landsdekkende rådgivings-selskap med hovedkontor i Oslo og 26 kontor over hele Norge.
- Selskapet tilbyr tjenester innen prosjekt- og byggeledelse, utredning og analyse, teknisk rådgivning og bærekraftig utvikling.
- HRP har 500 ansatte og jobber med både offentlige og private kunder.
- De siste årene har HRP bygget opp et sterkt fagmiljø innen klimatilpasning. De bistår kommuner og andre aktører med risikoanalyser, digitale simuleringer og tiltaksplaner for å håndtere økt nedbør, flomfare og andre konsekvenser av klimaendringer.
- Et konkret eksempel er HRP's rolle i utviklingen av flomvollen i Bismo i Skjåk – Norges største gjennomførte flomsikringsprosjekt. Der bidro HRP med byggeledelse, teknisk rådgivning og sikkerhetsarbeid. Anlegget beskytter tettstedet mot både 200- og 1 000-års flom, og regnes som en samfunnsøkonomisk lønnsom investering.

hrpas.no

